

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Patrocinium Defvntorvm

Hautin, Jacques

Leodii, M.DC.LXV.

Articulus III. Exponitur sigillatim tristitia piorum Manium ex peccati macula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79679](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79679)

divinæ gradu, quem assequi licebat, de-
surbari ad infimum, quàm è sponsæ Regis
Assueri, ac Regina celsitudine ruere in
plebeium; cùm gloria omnis humana cœ-
lesti vel minimæ nimum quantum conce-
dat: quantò probroius illud animæ ingra-
tæ repudium toti olim mundo divulgand-
um, & iam Numini, Angelisque esse no-
tum, quàm regno Assueri! Equidem plus
verecundiæ atbitror inuri piis manibus, vel
inuri posse ex eo capite, quàm pluribus
cuiusmodi Reginis ex pari abiectione, cui
tamen mortem crudelem haud dubiè præ-
optassent.

213.
Et cum pro-
bro Anti-
patri.

Veniat nunc in contentionem Antipater
Herodis Infanticidæ filius, mali scilicet
corvi malum ovum. Hic cùm Mariamæ,
duorumque eius filiorum Alexandri, &
Aristobuli cædem pessimis dolis, ac crimi-
nationibus machinatus esset, ut per Ma-
chabææ Gentis ruinam ad Judææ regnum
grassaretur, cùmque iam Herodis hæres
ultimis tabulis scriptus esset, parentis vi-
tam, seriùs voto suo viventis, veneno ap-
petiit. Convictus deinde parricidii atten-
tati, aliarumque infandarum cædium, in
custodiam datur. Interea Herodes senio,
morbisque fessus properabat ad mortem;
nec minus Antipater, et si clausus, & dam-
natus, aspirabat ad regnum. Quare custo-
dem carceris, quæ promissis, quæ minis
urgebat, liberum ut evadere quantocyùs
fineret. Quæ res cùm ad Herodem à cu-
stode delata esset, ille iustissimo in parricidam
furore, exiguum quod erat vitæ, &
propè supremum spiritum exhauriens,
Antipatrum necari iussit. Atque hic exitus
fuit ambitionis cruentæ, eò truculentior,
quò iam spe regnum præceperat,
quando vita pariter, & regno exutus est.
Verùm nec ista calamitas componi digna
est cum piorum manium, quam tractamus,
miseriâ, quando nec Judææ regnum quid-
quam est ad dignitatem, unde illi propter
focordiam excidunt, & nex properata longè
dulcior est diurnâ, ingentique infamiâ,
imò parricidii, totque cædium reo,
ac conscientis cruciato, vitâ suavior esse
debebat.

214.
Item cum
S. Hormif-
dæ.

Verùm haud scio, an quidquam hoc in
genere contigerit, quod probrum S. Hor-
midæ ob Christianam Fidem illatum
æquare possit. Erat Hormisdas clarissimâ
inter Persas familiâ, Regi proximus, &
rerum gestarum gloriâ perillustis, quando
Rex furore in Christianos percitus, ut aliis
terrorem incuteret, eum primùm aulâ
amovet, tum bonis exiit, eaque ejus fa-
mulo donat: exinde virum tantum came-
los regios curare jubet. Satisne? minimè

fatis; quin hætenus jocus, & ludus. Ea
dedecus dedecorum. Hormisdæ uxor
famulo illi, nec repugnans datur in spon-
sam, neque tamen illic sistitur. Quid ve-
rò addi potest ad dedecus? id nempe, Hor-
midas famulo, & uxori infidæ, liberisque,
suamet in familiâ, ac domo mancipii instar
servit. O probrum inauditum! & tamen
infamiâ piorum manium longè tolerabilius
est. Nam fieri ex conjugè conjugis &
servi famulum, lapsus quidem, & abjectio
summa est, sed ab humanâ dignitate, quæ
revera semper abjecta est. At pii manes
è divinæ Sponsæ sublimissimo gradu in in-
fimum se ruisse plangunt. Deinde si de
verâ gloriâ agitur, fidei causa totum hoc
S. Hormisdæ probrum fecit gloriosissi-
mum: at causa depressionis defunctorum,
depressionem ipsâ probrosior est.

ARTICULUS III.

*Exponitur sigillatim tristitia pio-
rum manuum ex peccati
macula.*

PRÆFATIO.

ET SI noxæ piorum manium, vel ante
obitum si mortiferæ, vel si veniales in
obitu, aut post obitum revera deleantur,
tamen earum turpitudine utcumque præte-
rita, eos cruciare non desinit, quamdiu
expiatorio carcere attinguntur. Etenim
tamdiu puniri perspectum est: poena au-
tem quædam exprobratio est turpitudinis
culpæ, ac proinde quamdiu poena manet,
exprobratio ista maneat, necesse est. Cùm
igitur, ut fide certum est, condonatâ, de-
letâque culpâ, poena luenda manere possit,
ac solita sit, præerita turpitudine culpæ pios
manes excruciare potest. Porrò tristitiâ
illâ manes gravius, quàm mortales affici,
duobus maximè ex capitibus liquet, noti-
tiâ, & amore. Siquidem perspectum est
notitiam, sive criminum recordationem,
quatenus ab imaginatrice sejungitur, est-
que mentis propria, in mente ipsâ proxi-
mè insidere, atque adeò spiritalem esse
(ut & mens) & nesciam corrumpi. Con-
stat itaque criminum antea cæ vitæ recor-
dationem, ab obitu residere in animâ: &
quidem puriorem, certioreque, quo-
niam à phantasmatis illam velut obnubi-
lantibus, est libera. Verùm esto, fac pe-
rire cum vitâ rerum præteritæ vitæ memo-
riam: certè quidem singulorum crimi-
num exactissimum à morte examen, sive
clarissima, perfectissimâque eorum imago,
menti

215.
Memoria
criminum
manet, au-
getur, post
mortem.

menti vitâ functi objecta in eo permanet. Quàm verò viva sit, & clara, plus nimio patet, quòd animus corpore solutus, in operatione suâ à phantasmatis minimè pendeat, ac proinde res ipsas per se proximè, prout per se sunt, inspiciat, spirituum instar, earumque essentiam penitissimè cognoscat. Ex quo consequitur quemlibet è piis manibus clariùs, certius, ampliusque rerum naturas pervadere, quàm Aristoteles, ac Platones, aliâque portenta ingeniorum: & tamen lumini illi nativo accedit fidei iam expeditissimæ lumen, accedunt dona sapientiæ, scientiæ, aliâque Spiritus Sancti propria: quare nihil abest quin animus, & Numinis Maiestatem, & peccati turpitudinem longè quàm mortales clariùs pervideat, atque inde infandum dolorem percipiat. Qui quidem eò graviùs in illos sævit, quòd læviat continenter, neque ullo unquam temporis puncto interrumpatur.

216. Etenim infelix illa cognitio turpitudinis scelerum, semper animo obversetur, necesse est. diximus enim priùs defuncti mentem nullâ tormentorum vi interturbari: & verò non est cur ea notitia hoc potius momento maneat, animamque fodiet, quàm illo: præsertim cum semper eadem maneat causa fodicandi: siquidem ad rationem utriusque pœnæ, sive sensûs, & damni pertinet, memoria causæ cur subeat. Nam supplicium quodlibet eò dolentiùs fertur, quòd illius causa infamis sit, & homine indigna: contra verò ex causæ honestate non modicum patienti solatium accedit, ut constat Martyribus accessisse. Jam subtractio conspectûs divini non graviter eos afficit, qui nullam ei causam dedere, quod in Patribus veteris testamenti Limbo detentis satis notum est. Quod igitur vehementissimè torqueat defunctos inde existit, quòd illius causa turpis, omninòque rationi adversa sit. Quare cum privatio illa, utpote pœna essentialis continenter excruciet, criminum memoriam semper animo defunctorum obversari necesse est.

217. Alterum tristitiæ caput est amor Dei, qui, ut etiam aliàs diximus, & brevi dicemus, in piis manibus summus est: non quòd habitualis ipsa charitas, ullum post mortem augmentum accipiat, sed quòd vim suam exerat totam, atque, ut aiunt, ex totâ latitudine habitus operetur. Cum igitur amor mensura doloris sit, pudorisque ob Numen offensum, ex summo illius amore tristitiam summam in defunctis enasci convincitur.

Porrò peccati turpitudinis triplici ex ca-

pite sese prodit, atque æstimanda est. Primum ex ipsius essentiâ, quatenus scilicet offensa Numinis, & injuria est, deinde ex quibusdam ejusdem proprietatibus, ut scholæ loquuntur, quatenus si mortale, continuò Christicidium, ac Deicidium est; denique ex illius effectis, quæ post enumerabimus.

§. I.

*Quemadmodum peccati turpitudinis
manes cruciet, quatenus est
Dei offensa.*

PECCATUM sic teçc Theologi definiunt, ut sit injuria Deo facta, seu Dei offensa. Cum enim omni peccato divinæ legi repugnetur, violatâ lege, Legislator ipse divinus læditur, atque offenditur: quippe quòd perinde habeatur, atque si jus, ac potestas leges ferendi penes eum non esset: Est autem injuria Numini facta gravissimum malorum, quæ possunt excogitari. Enimverò Numinis malum est, ut aliàs quoque diximus, supremæ, inquam, Majestatis, cui cætera, quæ sunt, quæ fuere, & erunt, aut esse queunt, collata, teste veritate, aut titulæ effusæ gutta reliqua sunt, aut pulvisculus stateram minimè inflectens, aut potius nihil. Porrò injuria proportionem personæ, quæ violatur, crescit, quemadmodum honor pro dignitate illius, qui honorem exhibet. Cum igitur infinita sit divina Majestas, quæ læditur, injuria illi facta, immensitatem quamdam fortitur, atque adeò malum est immensum. Et cum eadem Majestas nimium quantum exsuperet omnes res conditas, etiam rationis, malique capaces, illius malum, cætera omnia, etsi gravissima mala, immenso intervallo excedit.

Quamobrem gravissimè dolet piis manibus id se mali Deo intulisse. Et, si rata est Ambrosii sententia in vatem Micheam: *Nullum dolorem maiorem eo esse, qui peccati mucrone vulnerat conscientiam*, in illis maximè rata est. Certè idem illis graviùs dolet, quàm omnem illam fecisse iacturam visionis, amorisque beatifici, quam hæcenus exposuimus, quippe quòd hæc ipsorum tantummodo malum sit. Imò acerbiùs eos torquere nata est ea Dei offensa, quàm ultrices illæ flammæ, seu purgatorii, seu orci, quoniam & hæc malum sunt creaturæ; & re ipsâ ita torqueret, nisi divina providentia Numinis, magnitudini mali dolorem adæquari nolleret, ne anima unica, eaque minimum rea, longè plus toleret supplicii, quàm omnes damnatæ, pariterque

pariterque daemones ab igne, caelique iacturâ patiuntur; quod misericordiae divinae miris congruere videtur.

220.
Mortifera culpa maxime Deo contraria.

Si autem qualibet noxa, etiam levissima, tam gravis est piis manibus, quam in-
fandis modis afflicta eos mortifera! Hæc enim divinam legem sub poenâ summæ ac divinæ indignationis, æternæque damnationis latam violat, ac proinde Deum, divinæque omnia attributa graviter vilipendit. Nam bonitatem quidem despicit, quod reus illius omni bonitatis fructu in æternum se abdicet. Est enim mortifera noxa ejusmodi, ut hominem omni beneficio, gratiæque indignum efficiat, neque aliter tamen, quam merâ, summâque gratiâ, & velut per miraculum possit reparari. Pulchritudini quoque contraria est, quia turpitude est summa, resque conditas turpes & abjectas illi postponit. Sapientiæ etiam adversatur, quia ab æterno constitutum illius ordinem perturbat. Insuper misericordiae, quia ea ad peccandum abutitur. Ad hæc divinæ potentiae inimica est, quod eam, ad designanda, perpetrandaque scelera detorqueat. Item immensitati, quod præsentem, spectantem Deo peccare non reformidet: mitto cætera suo loco edisserenda.

221.
Hinc pudor ingens defunctorum.

Cum igitur omnis ea peccati malitia piorum manuum mentibus semper observetur, eò maxime, quod in iudicio particulari, haud dubie à Christo Iudice fuerit illis graviter exprobrata, dici non potest, neque sanè excogitari, quam incomparabili pudore, & ingenti dolore eos assidue fodicet. Enimvero huic potissimum tempori quadrat illa vaticinatio Nahum cap. 3. *Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, & revelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam, & proiciam super te abominationes: & contumelias te afficiam; & ponam te in exemplum.* Certè aut universi manes, qui gentem, seu populum multitudine vel æquant, vel superant, criminum alienorum conscii sunt, unde singulis inuritur pudor acerbissimus; aut etsi non sunt conscii, tamen criminum suorum quisque assiduam memoriâ lancinatur, sibi que est pro theatro, atque universâ gente, & quod impii horrore aspectus supremi Iudicis clamaturi sunt *montibus, Cadite super nos, & collibus, Cooperite nos,* idem quisque illorum merito clamat. Et si Basilio autore orat. 23. de Iudicio: *Fortè gravior, quam tenebra, & ignis æternus hic damnatorum pudor erit, ut nunquam non ob oculos habeant scelerata vitæ vestigia, tamquam inevitabilis alicuius ia-*

tura; ausim dicere iustas ipsas flammæ, piis manibus minus pudore esse acerbæ. Certè nullum unquam malum vidit hæc mortalitas, quod illi possit æquiparari.

Etenim nihil tam tetrum in morbis, atque ulceribus, nihil tam turpe in monstris, nihil in probris humanis tam horribile, quod peccati vel levissimi turpitudine, atque horrore non vincatur. Quippe nihil est alteri tam dissentaneum, quam animæ rationis compoti, & infimæ, supremam Majestatem lædere. Adde cæteras turpitudines intra naturam consistere, hanc verò ordinis superioris, ac supra naturæ limites esse.

Pone tibi ante oculos Celsi cujusdam infandum probrum, qui cum in Africâ proclamari se Cæsarem iussisset, Galieni Imperatoris auspiciis, & Vibii Palsieni Ducis virtute victus, canibus vorandus traditus est, indeque à populo, Galieni amore, & Celsi odio, effigies ejus suspensâ patibulo. Pone Phocam Imperatorem ab Heraclio superatum, dexterâ, & pedibus præcisus, cute dorso detractâ, excelsis verendis, & hastæ affixis, capite amputato, reliquo corpore in forum boarium per contumeliam tracto, atque in ignem coniecto, propudiosa vitæ actum ultimum peragere. Totum hoc dedecus, atque infamia vix umbra est infamiæ unius unicæ ex piis manibus animæ. Imò si in unum hominem omne genus turpitudinis, atque infamiæ humanæ congeras, non erit id omne cum probro, atque infamiâ piorum manuum, vel ex minimis noxis contractâ, ullatenus conferendum. Quid si probro eorumdem ex plurimis, maximisque flagitiis collecto infamiam mortalium componas? Quantus igitur erit illorum pudor! tantus certè ut gravissimo mortalium sit intolerabilior. Et tamen audivimus Martium, cum post obitum Numæ in regni disceptationem cum Hostilio venisset, tulissetque repulsam, semetipsum interemisse. Legimus Polonum quemdam misâ sibi per ignominiam ignavi facinoris, pelle leporinâ, ac colo, à Boleslao III. Poloniæ Duce, cum eam ferre nequiret, necem sibi intulisse. Quid hujusmodi recentia memorem? Nuper Sinenfis Rex audito Tartaros urbem Regiam occupasse, ex arbore à se plantatâ, atque adeo carissimâ, se suspendit, conjuge, ac liberis prius à se interemptis. Plurimi ex eadem gente, ne venirent in hostium manus, simili fato perire. Denique plenæ sunt probrorum impatientiâ, voluntariisque cadibus historiae.

Satius, opinor, verecundiam mortaliū ex peccato profectam in medium protulero:

222.
Ob peccati turpitudine.

223.
Omni alia majorem.

224.
Pudor mortalium ex peccato.

Patrocinium Defunctorum. Lib. I. 69

protulero: ut ex umbrâ istâ de corpore utcumque judicemus. Atque ecce ab ipsis mundi incunabulis, Caini parricidii conscientiam pudorémque non ferens, nemine persequente profugit, quasi fugeret seipsum. Exinde Achitophel perfidiâ in Davidem Regem, incestique consilii verecundiâ adactus, laqueo fauces sibi elidit. Innumeri alii longè minoris pudoris impatientes, vel laqueo, vel præcipitio mortem sibi conscivère. Jam difficultas Sacerdoti, vel ignoto, nec te agnoscenti, crimina fatendi, quanta est! quot petire, æternumque cruciari malunt, quàm eò venire verecundiâ! Et tamen quàm adamantinâ serâ clausum est, quidquid in auribus Sacerdotum deponitur! & quàm rarò, imò numquam referatur! *Sed colligata est iniquitas Ephraim; absconditum est peccatum eius: dolores parturientis venient ei*, ait Vates Oseas cap. 13. quasi dicat, sic involvi, abscondique in mente peccatum, postquam conceptum, ac designatum est, ut ad illud in lucem edendum, non minor, quàm puerperii labor, dolorque sit suscipiendus. Et sanè sudatur, suspiratur, & ejulatur, cum nefandi illi mentium fœtus, velut ex utero excludendi sunt.

225.
Cedit pudori defunctorum.

Verùm enimverò verbo uno dicam, quemadmodum notitia scelerum quæcumque, mortales etiam invitissimos continenter ferit, lucernula est ad Solem, si cum notitiâ eorumdem, quâ pii manes velut luce perfusi sunt, compareretur: ita pudor piorum manium, quem vel unicum mortale crimen imprimit, omnem mortalium ejusmodi pudorem facillè vincit. Et causa est, quod ea mortalium notitia turpitudinis peccati, & pudor ille, qui à Sacramentali confessione abarctet, intra naturam situs sit, hic autem piorum manium supra naturam. Et esto: unâ jungatur ille cum pudore sanctorum, eoque supernaturali, ac summo, quem fide parta cognitio, ejusdem turpitudinis ingenerare possit, tamen in mortalibus nec fides, nec amor vim suam omnem exerunt, ut in defunctis; & licet subinde exererent, non potest conatus ille diu tenere; atque ut teneret, evidentia quædam fidei, cognitioque turpitudinis peccati in judicio particulari hausta, pudorem piorum manium supra quàm dici potest, exaggerant. Itaque hoc maximè respectu in eos quadrat hoc supremi Judicis, quod olim Ezechielis voce cap. 7. interminabatur. *Et non parceret oculus meus super te: & non miserebor; sed vias tuas ponam super te, & abominationes tuas in medio tue erunt, & scies*

quia ego Dominus. Hæc dicit Dominus: afflictio una, afflictio ecce venit. Siquidem abominationes criminum in medio corde, scilicet animæ reæ esse dicuntur: Quia, ut ait Cornelius, quasi gladius cor dissecant (certè pœnitudine, ac pudore) & ita quidem dissecant, ut vel inde Deus se Deum probet, propter inflictæ mœstitiæ quamdam immensitatem.

Etenim ex iisdem capitibus eorumdem dolor defunctorum exasperatur, quibus pudor. Nam tam atroci injuriâ violasse æternum, summumque Numen amantissimis illis animis gravissimum est, præsertim cum jam innumera illa, seu naturæ, seu gratiæ beneficia ab eo velut in se effusa clarissimè, penitissimèque cognoscant. Quot enim accepère, tot voces sunt ingratiitudinem illis suam exprobrantes, tot mucrones conscientiam mentem fodicantes. Accedit ad doloris exacerbationem certæ earum notitia, numquam se, totâ retro æternitate vel amore, vel laude Numinis compensare posse vel minimam Deo factam à se injuriam. Sive quòd injuria hujusmodi quamdam infinitatem sortitur ex infinitâ personæ offensus dignitate (à creaturâ autem nihil nisi limitatum manare potest) sive quòd quidquid laudis, amorisque à Calitibus Deo reddatur, innumeris nominibus ei debitum est, adeoque nequit in compensationem injuriæ illi factæ constitui. Quare si ingenuos animos vel ingratiitudinis suæ, vel injuriæ alteri turpiter illatæ conscientia tantoperè lancinat, ut subinde Judicibus se sistant ad supplicium quodlibet perferendum, rati levius fore conscientiæ tormento. Si Antiochus ille sceleribus, & impietate illustris, amarissimâ mente recolebat mala Jerosolymæ, Judæisque à se illata, etsi voluntas, & copia illi erat ea resarciendi, quantus erit animarum dolor, de infinitis injuriis Numini oblati, extra omnem facultatem pro iis ullatenus satisfaciendi! Itaque hæc impii illius Regis continenter iis in mente hærebunt: *In quantam tribulationem deveni! in quos fluctus tristitia, in quâ nunc sum! qui incundus eram, & dilectus in potestate meâ, nunc verò reminiscor malorum, quæ feci.* Machab. 1. vers. 6. Illa item Jeremiæ Vatis exprobratio cap. 4. continenter eos fodicabit: *Via tua, & cogitationes tua fecerunt hæc tibi: ista malitia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum.*

Certè barbarus quidam ex Canadâ juvenis, ut patet ex relatione anni 1642. cum nescio quam culpam admisisset, primum arboris fuculis in ejus penam acriter se verberavit, usque dum verberando lassesceret;

226.
Item dolor dolori.

227.
Superat mortalium contritionem.

eeret; deinde variâ, savaque incisione digitos deformavit. Jam cum quidam vir Sancto Vincentio crimen aliquod execrabile confessus fuisset, & hic orationem Dominicam cum Angelicâ salutatione tertio repetendam in poenam illi constituisset, oratione vix semel absoluta, vi doloris ad pedes ejus exanimis concidit. Non ab simile est, quod mulieri non honestæ famæ in Angliâ contigit. Hæc enim concionatoris voce, at divino præsertim spiritu, scelerumque dolore medullitibus ista, secundò orantem voce lamentabili interpellavit, è mediâ turbâ consurgens (credo ad flagitiorum confessionem) sed secundò iussa est perorationem prætolari. Verùm cum tertio horrendum clamans interpellasset, in faciem mortua corruit. Quid? quod Tereisa non modò suarum, sed & alienarum noxarum horrore, doloréque tanto afficiebatur, ut etiam corporis membra ei velut commolita, contritaque essent, & verò ipsa mori mallet, quàm Numinis iniurias pati. Quod si ergo mortales tam acerbis dolor lancinar ob conscientiam criminum, etiam alienorum, quantus Deus bone! pios manes excruciat! quantus profectò sufficit ad vitam pluribus mortalibus adimendam; quoniam plurium ex his notitia malitiæ peccati, cum ejusdem cognitione unius è piis manibus, nequit componi: sed fortè Deus, ut sapius dixi, merorem temperat.

228.
Pater ex-
plo Conver-
si defuncti.

Sed rem hanc meliùs exponet unus ex illis, atque ex ipso lustrali ergastulo. Etenim libro quinto Insinuationum divinæ pietatis cap. 5. refertur, & nos antea retulimus: *Hermannii religiosi existentem in purgatorio animam apparuisse cuidam Moniali; qua cum quaesivisset ab eâ, pro qua re nunc maximè gravaris; respondit anima, propter propriam voluntatem, & proprium consilium. Nam cum benefeci alicui, deletabar magis propriam voluntatem perficere, quàm alterius consilium, unde, & pro eo nunc tantum gravamen conscientia perfero, ut si in unum redigerentur omnium mortalium gravamina cordium, totum illud meo solius gravamini impar videretur.* Si ergo noxæ in speciem levis, molesta adèò memoria fuit illi animæ, ut omnium mortalium ægritudinem animi, acerbitate superaret, quid faciet memoria gravium, ac complurium flagitiorum? Sed illi animæ mentiri nesciæ, addamus Angelum Beatæ Mariæ Aiofrinæ, Ordinis S. Hieronymi Sanctimonialis, Custodem. Et huic tutissimè creditur, Quondam passâ est illa ecstasim dierum quadraginta, quo tempore ejus lateri plagam Christus induxit, ut

sibi similiorem redderet. Tum ad purgantia loca, mente traducta est, ubi nihil, nisi gemitus, questusque audit miserabilium animarum. Videre autem sibi visa est multiplex genus belluarum adèò terribilium, ut, vel earum conspectus hominem necare valeret; item vim vermium adèò ingentem, ut vix esset, ubi figeret pedem. Quos inter vermes unum animadvertit longissimum, latumque quater nos digitos. Testa illi ærea, ungues acutissimi. Tum Tutelaris hic ait, vermis est conscientia, individuus peccatoris comes, etiam post fata. Hic ipse omni tormento acerbius, miserum tunc urget, continenter ei improperans noxas: & neglectas ab illo, nec paucas, & faciles vias tot, tantasque poenas evadendi. Hæc Angelus. Ex quibus illa conscientia palmatis, ut sic loquar, in Purgatorio tyrannus plus satis apparet. Quare non est mihi ambiguum quin lacrymas sanguineas darent, si suppetent: imò pro explorato habeo, malle illos omnia simul tartari tormenta perpeti, quàm apud Deum toties, & tam vecorditer offendisse. Nam si Anselmi ea mens erat, ut potius in orcum, quàm in noxam aliquam præcipitem se dedisset; quis dubitet; ita constitutos esse pios manes, ut mallerent se omnibus poenis addictos, quàm ullius criminis reos? Itaque expiandis, quas adèò detestantur noxis, libentissimè justitiæ divinæ se submitunt, ejusque destinata sibi supplicia persolvunt, ut cum Jeremiâ, & veriùs, quàm Jeremias dicere possint: *Iram Domini portabo, & cum Davide: Quoniam ego in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.* At vos ò mortales! vos qui nunc abjecto omni pudore præcipites itis in scelera, dicite, *Quis sapiens, & intelliget ista? Quis intelligens, & sciet hæc, quæ de pudore, doloréque, quem noxæ olim creant, disputavimus, ne deinceps eas tam facile admittat.*

S. 2.

Dolor piorum manuum ex iis, quæ vel peccato mortifero insunt, vel ex eo consequuntur.

BREVITER, accompendio rem istam expedio, & tantum ea attingo, quantum ferè ad pios manes propriè pertinent. Gravissimum autem quod noxæ lethifera inest, est Deicidium; quàm verò triste illis sit, illud quoquomodo attentasse, ex eo liquet, quod illius summæ bonitatis, ac sapientia beneficio ad gloriam fruendam sese

229.
Dolor de
Deicidio.

Patrocinium Defunctorum. *Lib. I. 71*

sele electos vident, absque quâ bonitate esset, in miseriarum omnium baratrum fuissent ruituri. Adde acerbissimum esse, iustitiam divinam, quantum in ipsis erat, exterminare voluisse, cum ejus ope paucorum bonorum operum mercedem immensam sele norint accepturos. Id verò caput est mœroris, & supra quàm dici, aut concipi potest, acerbum; Eodem pacto suscepisse illas statum damnatorum, Deum perire revera cupientium, ut pœnarum suarum quadam immensitate liberentur. Etenim luctuosissimum est cœli candidatis ejusdem potiundi jus aliquando in æternum renunciasse: molestissimum Numini gratiosis, omnem ejus gratiam, misericordiamque in æternum abjecisse: acerbissimum ejusdem amicissimis, juratis illius hostibus æternum se dedidisse. Turpissimum divinitatis videndæ, possidendæque cupidissimis ferale illius odium in æternum amplexos esse. Denique intolerabile est Dei præconibus in necessitatem quamdam se conjecisse, contumeliis, & male dictis eundem in æternum proscindendi.

230. *De Christicidio.* Jam de Christicidio quid dicam? siquidem certissime cognoscunt se ejus sanguine, & meritis non modò redemptas, sed & cœlesti gloriæ destinatas esse: quàm igitur triste est sanguinem illum impiè fundere, & sacrilegè proculcare voluisse! Norunt etiam quotidie sele non parum levati, dum fideles populi *hauriunt aquas de fontibus Salvatoris*, & quâ piis operibus, quâ sacrificio, quâ Indulgentiâ Pontificiâ in lustrales flammis profundunt: quàm igitur illis durum tam perfidè, tam atrociter Christum accepisse! Denique Sponsæ illius sunt, & quidem carissimæ, amantissimæque: Quis igitur explicet, quàm intolerabili cum dolore parricidales manus suas aspiciant ejus cruore asperfas?

231. *De abjectione spiritus sancti.* Cæterum en tibi alium copiosissimum fontem lacrymarum, exterminasse ex animo Spiritum Sanctum, cui jam indissolubili amoris vinculo cõjunctissimi sunt; hic enim ille est amoris Deus, & Amor ipse, quem aliquando aspernatos esse, nedum turpiter ejecisse, honestissimis illis animis intolerandum est. Hic ille est defunctorum maximè Paracletus, sive advocatus, qui quoniam eorum causam justissimam, & calamitatem gravissimam novit, *Postulat pro eis gemitibus inenarrabilibus*. Hic denique ille est à quo quidquid solatii habent, vel sperant, accipiunt. Hunc igitur exturbasse domo suâ, ejusque templa turpissimè violasse, quàm probrosus est piis æquè, ac puris manibus, quàmque luctuosum!

His tamen accedit non impar dolor de gratiæ habitualis privatione. Cum enim jam clarissimè percipiant nihil in rebus conditis præstabilius esse posse, eaque ad personam divinam proximè sele accedere: cum pariter intelligant, ac summopere gaudeant singulari Numinis protectione in illa confirmatos esse, nempe summopere dolent eadem rejectâ abjecisse se infra Dæmonem, resque omnes conditas: cum eodem pacto servitatem Dæmonis ambiverint, quo gratiam amicitiamque Dei repudiavère.

232. *De privatione gratiæ.* Jam abjectio, extinctioque dignitatis filii Dei, quàm dedecorosa illis, quàmque lamentabilis est! scilicet quàm iisdem jam gloriosum est eâ dignitate frui, & æternum fruituros esse quàm jucundum est sincerissimo filii amore Patrem illum misericordiarum prosequi, adeò ut etiam severissimè castigantis manum deosculentur? quàm certum, fixumque est illius nutus omnes deinceps sequi etiam per tormentorum acerbissima, ac voluntati se profusus accommodare, ita quidem ut ab eâ deflectere, aut in eum peccare nequeant.

233. *De abjectione filii Dei.* Porro illi dedecori consequens est hoc alterum, quòd aliquando per peccatum jure cœlestis hæreditatis, ad quam tantopere anhelant, omninò, & ultrò sele spoliarent: siquidem nihil hoc aliud est, quàm beatitudinem cõtempnisse, quod summæ vesanæ est. quod eò illis acerbius, quòd & beatitudinis momentum iam penitus percipiunt, & ideò ardentissimè eam expetunt. Et interea semper obversatur hæc funesta recordatio desiderii, velut sele opponens, eaque repellens! *Despexisti semen gloriæ, Cælum abdicasti, & quæ cælo continentur, repudiasti*. In quo ipso lamentabile est Reginæ cœli, quam sibi iam propitiam summopere vovent, pariterque cælitum omnium societatem aspernatos esse. Nam conscientia tam probrosi sceleris ita illis hæc & similia exprobrat, quasi vox esset ipsa immaculatæ cœli Reginæ, Sanctorumque omnium idem expostulantium. Atque adeò supra quàm dici potest miseros lancinat.

234. *De renunciatione hæreditatis cœlestis.* Denique ut finem faciam, sunt enim & alia noxæ lethalis effecta, gravissimè pios manes torquet, quòd æternam damnationem sint aliquando commeriti. Ut enim in humanis non modò turpe, ac calamitosum est in crucem agi, aut capite minui, sed & id genus supplicii fuisse meritum; sic haud dubiè tormenta Numinis hostibus debita fuisse commeritos, defunctis Dei amantissimis tristissimum est: quippe non tam in supplicio ipso, quàm eius merito turpi-

turpitudine, & infamia sita est. Cùm ergo abjectissima sit damnatorum conditio, non tantum durissima, abesse nequit, quin & probrosum in primis, ac pudendum sit illius reos se constituisse.

236.
Crimina
cōtra reum
pugnant.

Quæ cùm ita sint, in nunc, qui legis hæc, audisve, scelera sceleribus aude cumulare: imò etiam atque etiam cave: alioqui, & ad te spectant hæc Numinis minæ Psal. 42. *arguam te, & statuam contra faciem tuam.* inquam, statuam contra te, ut ex hebræo liquet, sive scelera ipsa tua tibi hostiliter opponet, & quidem velut in aciem ordinata, ut miseram animam tuam aliquando oppugnent, lancinent, confodiant, & velut contrucident. Sed enim alieno malo sapere decernes, imò, & moveri te senties. Ergo piis manibus requiem à tam infelici conflictu, vel prece, vel pretio redime, atque adeò pacem illis procura felicissimam, & æternam.

ARTICULUS IV.

Tristitia piorum manium ex neglectu satisfactionis.

S. 5.

Agit de satisfactione piorum operum.

P R Æ F A T I O.

237.
Generatim
exponit.

Queritur Jerusalem, plangitque apud Jeremiam Vatem Threnorum cap. I. rem mirandam. Nam de Deo Judice loquens, *Vocavit*, ait, *adversum me tempus*; Quorsum? scilicet, ut ipsum tempus miseram illam ream, vel testis, vel accusator ageret. Quid ita? Quoniam cùm conditum esset, ei que concessum ad præstandum vero Numini obsequium, ac cultum, malefana ad idololatriam, & scelera omne genus, tempore abusa esset. Non dissimili ratione ingemiscunt pii manes graviter redargui se a tempore, quod in vivis transgère, quia cùm datum eis esset ad facilem pro culpis suis satisfactionem, per intolerabilem socordiam suam otiosè illud sefellere. Porro tot sunt illius voces, quot horæ, imò quot momenta; nec pauciora capita accusationis. Propterea quòd omnia præterita vitæ momenta eorum mentibus sese obtrudant, simulque propriam singulis momentis satisfaciendi opportunitatem, cujus neglectum accusant. Atque hinc non modicus piorum manium meror; hinc illi gemitus, *nolui dum possem; non possum, dum vellem.* O mihi præteritos referat si *Conditor annos*; sed heu! *tempus non erit am-*

plius. Apoc. 10. *Eheu! homo vanitati similis factus est, dies eius sicut umbra prætereunt.* Pl. 143. Quàm enim vanum, atque insanum est, sinere ut dies, & anni præterfluant velut umbra, quippe inanes, & meriti, & satisfactionis, cùm utroque pleni duci possent, & facili negotio pretioque longos, & ingentes cruciatus redimere! Ecce clamat & ingemit unaquæque anima, *mensurabiles posuisti dies meos*, & brevi sanè mensurâ, & tamen *substantia mea tamquam nihilum ante te.* Pl. 38. Cùm enim breve spatium vitæ cumulandis meritis, solvendisque levi pretio nozarum mearum pœnis, totum impendendum fuisset, cheu! prope totum vacuum abiit, & licet variis negotiis distentum, laboribusque exercitum, judicio divino instar flocci, ac nihili reputatum est, quia mundo, non Deo, ac salutis impensum. Ita, quod Jobus gemebat cap. 17. *dies mei transferunt: cogitationes mea dissipata sunt*, torquentes cor meum; ille, inquam, cogitationes, quibus lætabam animum spe inani aliquando satisfaciendi, dissipatæ quidem sunt, attamen, non cessant jam distorquere, & excruciare animum. Vis nosse quanto supplicio? expende iterum pœnam omnem damni; huic adjice pœnam sensûs. Cùm enim hæc utraque pios manes affligat, tantò acerbius est utramque in tempore, & parvo pretio non solvisse; quanto gravius utraque lævit in miseros.

P A R S P R I M A.

Stultitia, dolorque Defunctorum ob neglectam eleëmofynam.

Sed juvat illam calamitatem distinctius ac diutius trutinare. Quare *Vita, mercatus.* 238. cùm tria sint operum satisfacere potentium genera, quibus accedunt sacramenta, sacrificia, & indulgentiæ, ex eorum neglectu mortalium socordiam, ex socordia fatuitatem ex fatuitate tristissimam piorum manium metanceam æstimatum eo.

Ordior itaque à neglectu eleëmofynæ, & obiter illius dānum expendo. Constat, ut diximus ante, vitam hanc mercatum esse, & negotiationem. Astruit hoc ipsa Veritas variis parabolis. Huc enim spectat illa de talentis, de mnâ quoque ad lucrum servis traditâ, & disertè, *Simile est, inquit, Regnum cælorum homini negotiatori.* Math. 13. Quin, & ab Ezechiele cap. 17. mundus hic magna civitas, & urbs negotiatorum esse insinuat. Consentiant utique SS. Patres, quos inter Nazianzenus lib. 1. sent. spirit: sic canit.

Vitam